

سواد رسانه‌ای دیجیتال

نبرد با اطلاعات نادرست

نویسندگان:

تارا ساسمان - پنا، مهری دراکمن و نینا اُدورا

مترجمان:

دکتر سید شهاب الدین ساداتی و غلامحسین کشاورز افشاری

سروش

تهران | ۱۴۰۰

شماره ترتیب انتشار: ۱۸۶۹

سرشناسه: تاراساسمان، پنا | Tara Susman, Pena |
 عنوان و نام پدیدآور: سواد رسانه‌ای دیجیتال نبرد با اطلاعات نادرست / نویسندگان تاراساسمان - پنا، مهری
 ادراک من، نینا ادورا؛ مترجمان سید شهاب‌الدین ساداتی، غلامحسین کشاورز افشاری. |
 مشخصات نشر: تهران: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش، ۱۴۰۰. |
 مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص. |
 فروست: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش؛ ۱۸۶۹. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۲-۱۸۴۳-۲. |
 وضعیت فهرست نویسی: فیا |
 یادداشت: عنوان اصلی: Fighting misinformation: digital media literacy, c. ۲۰۲۰. |
 موضوع: اخبار جعلی | موضوع: Fake news | موضوع: سواد رسانه‌ای | موضوع: Media literacy |
 موضوع: سواد اطلاعاتی | موضوع: Information literacy | شناسه افزوده: دورکم، مهری | شناسه افزوده: Druckman, Mehri |
 شناسه افزوده: اودورو، نینا | شناسه افزوده: Oduro, Nina |
 شناسه افزوده: ساداتی، شهاب‌الدین، ۱۳۶۲-، مترجم | شناسه افزوده: Seyyed Shahabeddin Sadati |
 شناسه افزوده: کشاورز افشاری، غلامحسین، ۱۳۵۳-، مترجم | شناسه افزوده: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران |
 شناسه افزوده: Islamic Republic of Iran Broadcasting |
 رده‌بندی کنگره: PN۴۷۸ |
 رده‌بندی دیویی: ۰۷۰/۴۳ |
 شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۴۷۱۵۸ |

اسواد رسانه‌ای دیجیتال |

نویسندگان: تاراساسمان - پنا، مهری | ادراک من و نینا ادورا |
 مترجمان: دکتر سید شهاب‌الدین ساداتی و غلامحسین کشاورز افشاری |
 صفحه‌آرا: فاطمه اخوان | ویراستار محمدحسن شاهنگی | اطراح جلد: هومن نادری |
 چاپ اول: ۱۴۰۰ | قیمت: ۳۸۰,۰۰۰ ریال | شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۲-۱۸۴۳-۲ |
 این کتاب در پانصد نسخه به سفارش مرکز آموزش علمی کاربردی شرکت تولیدی محصولات
 صوتی و تصویری سروش در چاپخانه انتشارات سروش لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد. |
 تهران، خیابان استاد شهید مطهری، تقاطع خیابان شهید دکتر مفتاح، ساختمان سروش |
 مرکز پخش: ۰۶۱۰۸۸۳۱۶۲۲-۶۶۴۹۳۶۲۲ | سامانه پیامکی: ۳۰۰۵۳۵۶ |
 | www.soroushpublishing.com | همه حقوق محفوظ است. |

پیشگفتار

امروزه به مدد گستره اطلاعاتی موجود و سهولت نسبی دسترسی به منابع، تدوین و تألیف یک کتاب امری ساده به نظر می‌رسد. اما اگر باور کنیم پدید آوردن اثری «هدفمند» از انبوه اطلاعات پراکنده مورد نظر است، بی‌شک این فرایند توأم با دقایق و ظرایفی خواهد بود. به ویژه اگر هدف، آموزش دانشگاهی باشد که به طور یقین متمرکز بر گروه خاصی از مخاطبان است، زمانی ثمربخش خواهد بود که با هدایت خواننده در مسیر درست، اطلاعات جامع و کافی مورد نیاز را به وی انتقال دهد.

در این راستا، مرکز علمی کاربردی سروش، در جهت تولید محتوای مطلوب آموزشی برای دانشجویان دانشگاه‌های علمی کاربردی، که به منزله گنجینه‌های کشور هستند، گام در راه گذاشته است. از آنجا که فلسفه وجودی این دانشگاه، کاربردی‌سازی مباحث نظری و افزایش مهارت‌های فردی و گروهی است، همواره دستیابی به منابع آموزشی مناسب و منحصر مطرح بوده است. لذا طراحی و تدوین کتاب‌های آموزشی برای نیل به این هدف شایان اهمیت است.

این حرکت، قدمی مؤثر برای مرکز علمی کاربردی سروش تلقی می‌شود که

در آینده‌ای نزدیک، دستیابی به اهدافی بزرگ را پرورش می‌دهد. بی‌شک، حمایت جمیع اساتید و کارشناسان ارجمند در استمرار این مسیر و پربارتر شدن این شجره آموزشی و مهارتی بسیار مؤثر بوده انتقادات و پیشنهادهای عالمانه ایشان موجبات غنای بیشتر این اثر و ارائه آثاری فاخرتر را فراهم خواهد نمود. امید است، حاصل این پژوهش و تلاش علمی، راهگشای دانشجویان عزیز باشد و مورد توجه ایشان قرار گیرد.

محمد مجاور شیخان

رئیس مرکز علمی کاربردی سروش

فهرست مطالب

مقدمه	۱
درس اول: تهدید اطلاعات نادرست	۵
درس دوم: تحول رسانه‌ها و اطلاعات نادرست	۱۱
درس سوم: اطلاعات نادرست و مغز	۱۹
درس چهارم: مشاهده از طریق اطلاعات نادرست بصری	۲۷
درس پنجم: مقابله با اطلاعات جعلی و تفکر کلیشه‌ای در رسانه‌ها	۳۵
درس ششم: مهارت‌های صحه‌گذاری روزنامه‌نگاری	۴۵
درس هفتم: ارزیابی اخبار علمی و سلامت	۶۱
درس هشتم: فناوری، اطلاعات نادرست و آینده	۷۱
سوالات	۷۸
کاربرگ‌ها	۸۵
فهرست کتب مربوطه	۹۷